

Стандарти байналмилалии баҳисобгирии муҳосибӣ 10 “Рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ”

Мақсад

1. Мақсади Стандарти мазкур аз муқаррар намудани инҳо иборат мебошад:
 - (а) дар кадом маврид корхона бояд ҳисоботи молиявиро бо назардошти рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ тасҳеҳ намояд;
 - (б) ифшое, ки корхона бояд дар бораи санаи тасдиқи ҳисоботи молиявӣ барои интишор ва рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ анҷом диҳад.

Ба ғайр аз ин, Стандарти мазкур талаб менамояд, ки корхона ҳисоботи молиявии худро дар асоси принципи бетанаффусии ғаёлият тартиб диҳад, агар рӯйдоди пас аз давраи ҳисоботӣ ба номувофиқии фарзия дар бораи бетанаффусии ғаёлият ишора намояд.

Доираи татбиқ

2. Стандарти мазкур бояд ҳангоми баҳисобгирӣ ва ифшои маълумот дар бораи рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ татбиқ гардад.

Муқаррарот

3. Дар Стандарти мазкур истилоҳоти зерин бо мафҳумҳои ишорашуда истифода мегарданд:
Рӯйдоди пас аз давраи ҳисоботӣ – рӯйдоде, ки ҳам мусонд ва ҳам номусонд буда, дар давраи байни интиҳои давраи ҳисоботӣ ва санаи тасдиқи ҳисоботи молиявӣ барои интишор ба амал меояд. Ду намуди чунин рӯйдод фарқ намуда мешавад:
 - (а) рӯйдоди тасдиқкунандаи шартҳое, ки ба санаи ҳисоботӣ мавҷуданд (*рӯйдоди тасҳеҳкунандаи пас аз давраи ҳисоботӣ*);
 - (б) рӯйдоде, ки дар бораи шартҳои пас аз давраи ҳисоботӣ бавучудода шаҳодат медиҳад (*рӯйдоди тасҳеҳнакунандаи пас аз давраи ҳисоботӣ*);
4. Раванди тасдиқи ҳисоботи молиявӣ барои интишор метавонад вобаста ба сохтори дастур, талаботи меъёрӣ, меъёрҳои тартибдиҳӣ ва барасмиятдориҳои ниҳони ҳисоботи молиявӣ фарқ намояд.
5. Дар мавридҳои алоҳида роҳбарияти корхона уҳдадор аст ҳисоботи молиявиро баъд аз интишори он барои тасдиқ ба сармоягузoron пешниҳод намояд. Дар чунин маврид ҳисоботи молиявӣ ҳамчун ҳисоботи тасдиқшуда на ба санаи тасдиқи он аз ҷониби сармоягузoron, балки ба санаи интишори он, ҳисобида мешавад.

Намуна
Санаи 28 феввали соли 20X2 роҳбарияти корхона тартибдиҳии нусхаи пешакии ҳисоботи молиявиро барои соли, ки 31 декабри соли 20X1 анҷом меёбад, ба охир мерасонад. Санаи 18 марти соли 20X2 шурои директорон ҳисоботи молиявиро баррасӣ намуда, онро барои интишор тасдиқ менамояд. Санаи 19 марти соли 20X2 корхона маълумот дар бораи ғоида ва дигар нишондиҳандаҳои молиявиро интишор менамояд. Санаи 1 апрели соли 20X2 ҳисоботи молиявӣ ба саҳмдорон ва дигар истифодабарандагон пешниҳод мегардад. Санаи 15 майи соли 20X2 саҳмдорон ҳисоботи молиявиро дар ҷаласаи солони тасдиқ менамоянд ва 17 майи соли 20X2 ҳисоботи молиявии тасдиқшуда ба мақоми танзимкунанда пешниҳод мегардад. <i>Ҳисоботи молиявӣ барои интишор санаи 18 марти соли 20X2 тасдиқ шудааст (санае, ки шурои директорон ҳисоботи молиявиро барои интишор тасдиқ намудааст).</i>

6. Дар мавридҳои алоҳида роҳбарияти корхона уҳдадор аст ҳисоботи молиявиро барои тасдиқ ба шурои назоратӣ, ки ба таркиби он танҳо директорони ғайриичроия дохил мешаванд, пешниҳод

намоёд. Дар ин сурат ҳисоботи молиявӣ барои интишор тасдиқшуда маҳсуб меёбад, ҳангоме, ки роҳбарият интишори онро барои шурои назоратӣ тасдиқ менамояд.

Намуна
Санаи 18 март соли 20X2 роҳбарияти корхона дар бораи пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ ба шурои назоратӣ қарор қабул наменамояд. Ба ҳайати шурои назоратӣ танҳо директори ғайриичроия дохил мегарданд ва аъзои он инчунин метавонанд намоёндогони кормандон ва дигар истифодабарандагони манфиатдори беруна бошанд. Санаи 26 март соли 20X2 шурои назоратӣ ҳисоботи молиявиро тасдиқ наменамояд. Санаи 1 апрели соли 20X2 ҳисоботи молиявӣ ба саҳмдорон ва дигар истифодабарандагон пешниҳод мегардад. Санаи 15 майи соли 20X2 саҳмдорон ҳисоботи молиявиро дар ҷаласаи солона тасдиқ менамоянд ва 17 майи соли 20X2 ҳисоботи молиявиро тасдиқшуда ба мақоми танзимкунанда пешниҳод мегардад. <i>Ҳисоботи молиявӣ барои интишор санаи 18 март соли 20X2 тасдиқ шудааст (санае, ки шурои назоратӣ дар бораи пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ қарор қабул намудааст).</i>

7. Ба рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ ҳама рӯйдодҳо то санаи тасдиқи ҳисоботи молиявӣ барои интишор мансуб мебошанд, ҳатто агар ин рӯйдодҳо баъд аз интишори маълумот дар бораи даромадҳои корхона ё дигар нишондиҳандаҳои ҷудогонаи молиявӣ амалӣ гардида бошанд.

Эътироф ва арзёбӣ

Рӯйдодҳои тасҳеҳшавандаи пас аз давраи ҳисоботӣ

8. Корхона бояд маблағеро, ки дар ҳисоботи молиявӣ барои инъикоси рӯйдодҳои тасҳеҳшавандаи пас аз давраи ҳисоботӣ эътироф шудааст, тасҳеҳ намоёд.
9. Дар зер намунаҳои рӯйдодҳои тасҳеҳшавандаи пас аз давраи ҳисоботӣ оварда шудааст, ки корхона уҳдадор аст, ё тавассути тасҳеҳоти маблағе, ки дар ҳисоботи молиявӣ эътироф шудааст ё бо роҳи эътирофи моддаҳое, ки қаблан дар ҳисобот эътироф нашудаанд, ба назари эътибор гирад:
- (а) танзими баҳси судӣ, ки баъд аз интиҳои давраи ҳисоботӣ ба амал омада, дар раванди он далели мавҷудияти уҳдадорӣ амалкунандаи корхона дар санаи ҳисоботӣ, тасдиқ гардидааст. Корхона уҳдадорӣ арзёбишавандаро, ки қаблан эътироф гардида, ба баҳси судии мазкур мансуб мебошад, тибқи СББМ 37 “Уҳдадорӣҳои арзёбишаванда, уҳдадорӣҳои шартӣ ва дороиҳои шартӣ” мавриди тасҳеҳот қарор медиҳад. Барои корхона танҳо ифшо намудани уҳдадорӣҳои шартӣ кофӣ намебошад, зеро танзим далелҳои иловагиро пешниҳод наменамояд, ки тибқи банди 16 СББМ 37 баррасӣ намуда мешавад.
 - (б) қабули маълумот пас аз давраи ҳисоботӣ, ки дар бораи бекурбшавии дороӣ дар санаи ҳисоботӣ ё дар бораи зарурати тасҳеҳоти зарари қаблии дар ҳисобот эътирофшуда аз бекурбшавии дороии мазкур шаҳодат медиҳад. Масалан:
 - (i) муфлисшавии харидор, ки пас аз давраи ҳисоботӣ ба амал омада, мавҷудияти коҳиши эътибори қарздорӣ харидори мазкурро дар интиҳои давраи ҳисоботӣ тасдиқ менамояд;
 - (ii) фурӯши захирахое, ки пас аз давраи ҳисоботӣ ба амал омада, имкон вучуд дорад ҳамчун манбаи маълумот дар бораи нархи имконпазири ҳолиси фурӯши онҳо дар интиҳои давраи ҳисоботӣ хизмат намоёд;
 - (в) муайянсозии то интиҳои давраи ҳисоботӣ арзиши дороиҳои харидашуда пас аз давраи ҳисоботӣ ё даромад аз фурӯши дороиҳое, ки то интиҳои давраи ҳисоботӣ фурӯхта шудаанд;
 - (г) муайянсозии бузургҳои пардохт пас аз давраи ҳисоботӣ тибқи барномаҳои иштирок дар ғоида ё мукофотдиҳӣ, агар дар интиҳои давраи ҳисоботӣ корхона дорои уҳдадорӣи мавҷудаи ҳуқуқӣ ё бо амалия қайду шартшуда бобати амалигардонии чунин пардохтҳо дар робита бо рӯйдодҳое бошад, ки то интиҳои давраи ҳисоботӣ воқеъ гардидаанд (ба СББМ 19 “Подошӯлӣ ба кормандон” нигаред);
 - (ғ) ошкор намудани далелҳои қаллобӣ ё хатоҳое, ки носоҳеҳ будани ҳисоботи молиявиро тасдиқ менамоянд.

Рӯйдодҳои тасҳеҳнашавандаи пас аз давраи ҳисоботӣ

10. Корхона набояд маблағеро, ки дар ҳисоботи молиявӣ барои инъикоси рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ тасҳеҳнашуда эътироф гардидааст, тасҳеҳ намояд.
11. Намунаи рӯйдоди тасҳеҳнашуда пас аз давраи ҳисоботӣ ин коҳишёбии арзиши одилонаи сармоягузориҳо дар давраи байни интиҳои давраи ҳисоботӣ ва санаи тасдиқи ҳисоботи молиявӣ барои интишор махсуб меёбад. Паст гардидани арзиши одилона ҳолатеро инъикос менамояд, ки дар давраи минбаъда ба вучуд омадааст ва бо ҳолати сармоягузорӣ дар интиҳои давраи ҳисоботӣ алоқаманд намебошад. Аз ин лиҳоз корхона маблағеро, ки дар он чунин сармоягузорӣ дар ҳисоботи молиявӣ мавриди эътироф қарор гирифтааст, тасҳеҳ наменамояд. Ба монанд ин, корхона маълумотро дар бораи арзиши сармоягузорӣ, ки дар ҳисоботи молиявӣ дар интиҳои давраи ҳисоботӣ ифшо гардидааст, мушаххас наменамояд, ҳарчанд корхонаро зарур меояд, ки тибқи банди 21 ифшои иловагии маълумотро пешниҳод намояд.

Суди саҳмияҳо

12. Агар корхона ба дорандагони воситаҳои ҳиссавӣ суди саҳмияҳоро пас аз давраи ҳисоботӣ эълон намояд (тибқи СББМ 32 “*Воситаҳои молиявӣ: пешниҳод*”), корхона набояд суди саҳмияҳоро ба сифати уҳдадорӣ дар интиҳои давраи ҳисоботӣ эътироф намояд.
13. Агар суди саҳмияҳо пас аз давраи ҳисоботӣ, лекин то тасдиқи ҳисоботи молиявӣ барои интишор, эълон гардида бошанд, пас суди саҳмияҳо дар интиҳои давраи ҳисоботӣ ба сифати уҳдадорӣ эътироф намешавад, зеро ягон уҳдадорӣ ба санаи зикршуда вучуд надорад. Чунин суди саҳмияҳо тибқи СББМ 1 “*Пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ*” дар тавзеҳот ба ҳисоботи молиявӣ ифшо мегардад.

Бетанаффусии фаъолият

14. Корхона набояд ҳисоботи молиявиро дар асоси принципи бетанаффусии фаъолият тартиб диҳад, агар пас аз давраи ҳисоботӣ роҳбарият қарор диҳад, ки корхона барҳам дода шавад ё фаъолияти он боздошта шавад ё роҳбарият чӣхати чунин қарор алтернативаи воқеӣ надошта бошад.
15. Коҳишёбии натиҷаҳои фаъолияти амалиётӣ ва ҳолати молиявӣ пас аз давраи ҳисоботӣ метавонад ба зарурати баррасии фарзияи ҷойдошта дар бораи бетанаффусии фаъолият ишора намояд. Агар фарзия дар бораи бетанаффусии фаъолият хеле номувофиқ бошад, пас самараи он ба ҳадде муҳим хоҳад буд, ки Стандарти мазкур ба таври заминавӣ, на тасҳеҳоти маблағеро, ки тибқи усулҳои аввалияи баҳисобгирии муҳосибӣ эътироф шудаанд, балки тағйир додани усулҳои баҳисобгирии муҳосибиро талаб наменамояд.
16. СББМ 1 талаботро чӣхати ифшои маълумот барои ҳолатҳои зерин муқаррар менамояд:
 - (а) ҳисоботи молиявӣ дар асоси принципи бетанаффусии фаъолият тартиб дода намешавад;
 - (б) роҳбарият аз номуайяниҳои назарраси бо рӯйдодҳо ва ё шартҳо алоқаманд, ки метавонанд ба имконияти корхона чӣхати бетанаффусии фаъолият шубҳаи ҷиддӣ ба миён меоранд, огоҳ мебошад. Рӯйдодҳо ё шартҳои, ки ифшоро талаб менамоянд, метавонанд пас аз давраи ҳисоботӣ ба вучуд оянд.

Ифшои маълумот

Санаи тасдиқ барои интишор

17. Корхона бояд санаи тасдиқи ҳисоботи молиявиро барои интишор ва номи мақомеро, ки ҳисоботи молиявиро барои интишор тасдиқ менамояд, ифшо намояд. Дар он маврид, агар соҳибмулкони корхона ё шахси дигар дорои вақолати ворид намудани ислоҳот ба ҳисоботи молиявӣ баъд аз интишори онро дошта бошанд, корхона бояд далели мазкурро ифшо намояд.
18. Барои истифодабарандагон донишмандони санаи тасдиқи ҳисоботи молиявӣ барои интишор муҳим мебошад, зеро ҳисоботи молиявӣ рӯйдодҳои баъд аз ин санаро инъикос наменамояд.

Мушаххас намудани ифшои шартҳое, ки дар интиҳои давраи ҳисоботӣ мавҷуданд

19. Агар пас аз давраи ҳисоботӣ корхона дар бораи шартҳое, ки дар интиҳои давраи ҳисоботӣ мавҷуд буданд, маълумоти нав дошта бошад, ба корхона зарур аст, ки ифшои ин шартҳоро бо назардошти маълумоти нав мавриди таҷдид қарор диҳад.
20. Дар мавридҳои ҷудогона ба корхона зарур аст, ки ифшои ҳисоботи молиявиро мавриди таҷдид қарор диҳад, то ин ки маълумотеро, ки пас аз давраи ҳисоботӣ ба даст овардааст, инъикос намояд, ҳатто агар ин маълумот ба маблағе, ки дар ҳисоботи молиявӣ эътироф шудааст, таъсир нагузорад. Яке аз чунин намунаҳо зарурати таҷдиди ифшо мебошад, ҳангоме, ки пас аз давраи ҳисоботӣ корхона далели уҳдадории шартӣ дар интиҳои давраи ҳисоботӣ вучуддоштаро ба даст меоварад. Дар илова ба баррасии масъала дар бораи он, ки оё зарур аст уҳдадории арзёбишаванда тибқи СББМ 37 эътироф намуда ё тағйир дода шавад, корхона ифшои уҳдадории шартиро бо назардошти далелҳои мазкур мавриди таҷдид қарор медиҳад.

Рӯйдодҳои тасҳеҳнашавандаи пас аз давраи ҳисоботӣ

21. Агар рӯйдодҳои тасҳеҳнашавандаи пас аз давраи ҳисоботӣ назаррас бошанд, метавон асоснок интизор буд, ки ифшои нагардидани онҳо ба қарорҳои истифодабарандагони асосии ҳисоботи молиявии дорони таъиноти умумӣ, ки дар асоси ҳисоботи молиявии мазкур қабул гардида, маълумоти молиявиро дар бораи корхонаи мушаххаси ҳисоботдиҳанда пешниҳод намудаанд, таъсир мерасонанд. Аз ин рӯ, корхона бояд маълумоти зеринро аз рӯйи ҳар як гурӯҳи назарраси рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ тасҳеҳнашуда ифшо намояд:
- (а) хусусияти рӯйдод;
 - (б) арзёбии ҳисоббаробарии таъсири молиявии он ё санад дар бораи ғайринимкон будани чунин арзёбӣ.
22. Дар зер намунаҳои рӯйдодҳои тасҳеҳнашуда пас аз давраи ҳисоботӣ оварда шудаанд, ки тибқи онҳо ифшои маълумоти зерин талаб мегардад:
- (а) муттаҳидсозии назарраси тичорат пас аз давраи ҳисоботӣ (дар чунин маврид СБХМ 3 “Муттаҳидсозии тичорат” ифшои муайяно талаб наменамояд) ё хоричшавии корхонаи фаръии бузург;
 - (б) эълон намудани нақша дар бораи қатъи фаъолият;
 - (в) хариди муҳими дорониҳо, гурӯҳбандии дорониҳо ба сифати барои фурӯш пешбинишуда тибқи СБХМ 5 “Дорониҳои ғайригардишии барои фурӯш таъиншуда ва фаъолияти қатъшуда”, дигар фурӯши дорониҳо ё мусодираи дорониҳои муҳим аз ҷониби давлат;
 - (г) нобудсозии иқтидори муҳими истеҳсоли дар натиҷаи сӯхтор пас аз давраи ҳисоботӣ;
 - (ғ) эълон дар бораи таҷдиди бузургмиқёс ё оғози татбиқи он (ба СББМ 37 нигаред);
 - (д) амалиёти муҳим бо саҳмияҳои одӣ ва амалиёти пуриқтидор бо саҳмияҳои одӣ, ки пас аз давраи ҳисоботӣ ба амал омадаанд (СББМ 33 “Фоида ба саҳмия” талаб наменамояд, ки корхона маълумот дар бораи чунин амалиётро ифшо намояд, ба истиснои ҳолатҳое, ки чунин амалиёт бо таъдиди ба сармоя ё эмиссияи бонусӣ, касркунӣ ё маҷмуии саҳмияҳо алоқаманд буда, барои ҳар яке аз онҳо тибқи СББМ 33 тасҳеҳот талаб намуда мешавад);
 - (е) тағйироти ғайриоддӣ бузурги арзиши дорониҳо ё қурби асъор, ки пас аз давраи ҳисоботӣ ба вучуд омадаанд;
 - (ё) тағйироти меъёри андозӣ ё конунгузории андоз, ки дар амал ҷорӣ гардидааст ё пас аз давраи ҳисоботӣ эълон шуда, ба дорой ва уҳдадориҳои андозбандишавандаи ҷорӣ ва мавкуфгузошташуда таъсир мерасонад (ба СББМ 12 “Андоз аз даромад” нигаред);
 - (ж) қабули уҳдадориҳои шартномавии муҳим аз рӯйи амалиёти минбаъда ё уҳдадориҳои шартӣ, масалан, ҳангоми додани кафолатҳои муҳим;
 - (з) оғози муҳокимаи калони судӣ, ки комилан бо рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисоботӣ баамаломада алоқаманд мебошанд.

Санаи мавриди амал қарор додан

23. Корхона бояд Стандарти мазкурро барои давраи солҳое, ки аз 1 январи соли 2005 ӯ пас аз ин сана оғоз меёбанд, татбиқ намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат иҷозат дода мешавад. Агар корхона Стандарти мазкурро барои даврае, ки то 1 январи соли 2005 оғоз мегардад, татбиқ намояд, пас бояд чунин далелро ифшо намояд.
- 23А Ба СБХМ 13, ки моҳи майи соли 2011 интишор гардидааст, дар банди 11 ислоҳот ворид карда шудааст. Корхона бояд ислоҳоти зеринро дар баробари татбиқи СБХМ 13 мавриди татбиқ қарор диҳад.
- 23Б Ба банди 9 СБХМ 9 “*Воситаҳои молиявӣ*”, ки моҳи июли соли 2014 интишор гардидааст, тағйирот ворид карда шудааст. Корхона бояд ислоҳоти зеринро дар баробари татбиқи СБХМ 9 мавриди татбиқ қарор диҳад.
- 23В Ба банди 21 тавассути ҳуҷҷати “*Муайянсозии муҳиммият*” (ислоҳот ба СББМ 1 ва СББМ 8), ки моҳи октябри соли 2018 интишор гардидааст, тағйирот ворид карда шудааст. Корхона бояд ислоҳоти мазкурро нисбати давраҳои ҳисоботии солоне, ки аз 1 январи соли 2020 ӯ пас аз ин сана оғоз меёбанд, ба таври ояндабинии дур татбиқ намояд. Татбиқи пеш аз муҳлат иҷозат дода мешавад. Агар корхона ислоҳоти мазкурро барои давраи пештар татбиқ намояд, пас бояд чунин далелро ифшо намояд. Корхона бояд ислоҳоти мазкурро дар мавриде татбиқ намояд, ки ислоҳотро нисбат ба муайянсозии муҳиммияти банди 7 СББМ 1 ва бандҳои 5 ва 6 СББМ 8 мавриди татбиқ қарор медиҳад.

Қатъи амали СББМ 10 (соли 1999 такмил гардидааст)

24. Стандарти мазкур СББМ 10 “*Рӯйдодҳои пас аз давраи ҳисобот*”-ро (соли 1999 таҷдид гардидааст) иваз менамояд.